Svenska Canada Tidningen

Utgifven hvarje onsdag af CANADA WEEKLY PRINTING CO., LTD 525 Logan Avenue. Winnipeg, Man. Telefon Garry 3174.

P. M. DAHL, Manager. NILS P. SON BROWN, Redaktör.

PRENUMERATIONSPRIS:

Helt år (i förskott)	$1.00
Helt år, efterskottsvis	1.50
Halft år	0.75
Helt år till Förenta Staterna	1.50
Helt år till Sverige	2.00
Halft år till Sverige	1.00

Prenumerationsmedel kunna sändas såväl i registreradt bref som genom Post eller Express Money Order eller Postal Note. Dessa senare, som ej behöfva registreras, böra göras betalbara till The Canada Weekly Printing Co., Ltd.

Prenumerant, som önskar sin adress ändrad, ombedes ej insända både den gamla och den nya adressen.

Insända prenumerationsmedel kvitteras endast å den gula adresslappen.

ANNONSPRIS PÅ BEGÄRAN.

Efterfrågningar, 3 gånger,	$1.50
Dödsannonser med svart ram och kors	$1.50

Föreningsannonser, önskas, etc., 50c per gång å utrymme icke öfverstigande 1 tum, enkel spalt. Betalning för småannonser bör alltid insändas i förskott.

Onsdagen den 14 Februari, 1917.

Literatur och literatur.

En vän till den, som skrifver dessa rader, en högt bildad person med god literär smak, men med den svenska "öfverklassens" öfversitteri i blodet, vårnade oss en gång ungefär så här: "Icke går det an att i en svensk tidning i Canada bjuda läsarna på berättelser och artiklar ur de mest ansedda svenska tidningar, af kände, modärna författare. Här sitter du och tager berättelser ur de ansedda tidningarna Dagens Nyheter och Idun. Inte går sådant i farmare och arbetare. Nej, gif dem billig godtköpssmörja, helst dåliga, rafflande öfversättningar. Det tycka de bäst om. Gif dem äfven gärna pjunkig söndagsskolliteratur. Ju mer s. k. religion massorna få i sig, desto bättre, så morska de sig ej så mycket."

Dessa cyniska ord runno oss i minnet, då vi genomögnade en insändare i Canada Posten, undertecknad "En moder på prärien" och riktad mot Svenska Canada-Tidningen och dess redaktör. Insändaren har tagit anstöt af en berättelse i S. C. T. — hvilken får man ej veta — och söker i anledning däraf göra gällande att S. C. T. bjuder sina läsare på dålig literatur. Vi vilja då genast nu — för att skingra alla misstankar — upplysa om att Svenska Canada-Tidningen har för princip att mycket noga välja sin berättelseliteratur och endast hämta den ur de bäst renomerade svenska tidningar, hvilka engagera uteslutande de bästa och mest kända modärna författare. S. C. T. kan endast beklaga, att dess utrymme är så knappt, att den ej har rum för vidare mycket af den modärna svenska literaturen. Svenska Canada-Tidningen har sålunda icke tagit den härofvan citerade varningen ad notam. Så dåliga tankar har den icke om landsmännen i Canada. Den tror, att det stora flertalet af dessa hellre läsa konstnärlig, modärn literatur än dålig godtköpssmörja eller pjunkig söndagsskolliteratur. Och det har äfven visat sig, att den icke misstagit sig härutinnan. Visserligen finnes det en del svenskar i Canada, som hellre läser godtköpssmörjan och söndagsskolliteraturen — de äro tydligen tillräckligt många för att uppbära en tidning — men det stora flertalet har bättre smak än så. Om så också ej vore förhållandet, skulle vi ändock känna det som en bjudande plikt att fortsätta i de spår, vi slagit in i detta afseende. Ty vi kunna icke se annat än att det är en svensk tidnings plikt att söka förbättra den literära smaken, om denna kommit på sned. Det bör äfven vara en svensk tidnings i Canada uppgift att, så långt ske kan, hålla sina läsare a jour med den svenska, nu lefvande literaturen på godt och ondt. Detta för att svenskarna ej skola förlora kontakten med modärn svensk uppfattning och svenskt känslolif. Ur rent språklig synpunkt sedt torde det äfven vara af vikt, att svenskarna härute följa med språkets utveckling därhemma. Och det kan endast ske genom att läsa det bästa af den svenska literaturen, som födes idag.

Hufvudanmärkningen mot den "dåliga" berättelsen, som stött "En moder på prärien", är att så många svordemar förekommo däri, och insändaren drar däraf den slutsatsen, att författaren till berättelsen är en rå och svärjande själe i likhet med redaktören, som aftryckte berättelsen. Man nära nog baxnar inför en sådan naivitet. Man behöfver sannerligen icke vara vidare bevandrad i literaturen för att veta, att svordomen — hur obehaglig den än kan klinga — ofta är nödvändig i en realistisk berättelse för att sätta färg på skildringen. Insändaren tror väl ändock icke, att en realistisk författare — och en sådan är det tydligen här fråga om — gillar allt, som han skildrar? Vi vilja hoppas, att naiviteten ändock icke är så stor. Vi ha oss väl bekant, att en del ljusskygga och skenheliga svensk-amerikanska tidningar ha för sed att censurera kraftuttrycken i svenska dridningens färg. Svenska Canada-Tidningen har ännu ej lyckats komma så berättelser och därmed utsudda skillnaden i skenhelighet och har så stor respekt för författaren, att den ej förstör hans verk.

Insändaren i Canada Posten afslutar sitt opus med följande rörande ord:

"Ja, nu kan ofvannämnde redaktör och hans meningsfränder gifva undertecknad hvilka namn de behaga, blott de upphöra att traktera våra ungdomar med opassande och oren litteratur, äfvensom därmed neddraga det ärade och kära svenska namnet i smutsen."

Vi skola icke gifva insändaren några namn, ehuru hon nog äriigen förtjänar sådana. Vi skola endast taga fasta på ordet om ungdomen.

Svenska Canada-Tidningen har aldrig gjort anspråk på att vara någon barntidning. En sådan finnes längre ned vid Logan ave. — åtminstone är den barnslig nog. Men S. C. T:s innehåll är af sådan beskaffenhet, att det ej kan skada ungdomen. Tvärtom torde dess skönliterära del vara till stor nytta för denna, som därigenom blir i tillfälle att i någon mån följa den modärna svenska literaturen — en icke oviktig faktor, då det gäller att hos ungdomen härute bevara det svenska kynnet. Vi skola ej här gifva oss in i diskussion om det vidlyftiga ämnet "Ungdomens nöjesläsning", men af alla verkliga, modärna kännare på området i Sverige — sundt tänkande naturligen — erkännes det, att den pjunkiga och kvalmiga söndagsskolliteraturen är vida skadligare för ungdomen än den verkligt konstnärliga realistiska literaturen. Den förra literaturen skapar lätt skenheliga och trångbröstade människor, medan den senare kan blifva en faktor i skapandet af fria och goda människor med ideella inträssen — med stark betoning på fria. Och det är väl ändå så de flesta af oss modärna människor vilja se våra barn.

Till sist: som vanligt från sådant håll åberopas Jesus och andra högre makter. Låt dem vara i fred, när det gäller diskussion om literatur! Insändaren förlorar i alla händelser all saklighet, då hon slår in på den stråten. F. ö. kunna vi omtala, att vi mött många sant bildade — både hvad bokvett och hjärta beträffar — och präktiga människor. Men det var knappast någon af dem, som räknades till den krets, som beundrar sådana foster som Canada Posten.

Tunga bördor.

Den ledande engelska ekonomiska tidskriften The Economist har gjort en mycket inträssant beräkning af statsskuldernas ungefärliga tillväxt från krigets början.

Hvad först England beträffar, utgjorde dess gamla statsskuld i rundt tal 13 miljarder kronor eller omkring 280 kr. pr individ. Vid december månads slut skulle den enligt Economists beräkningar hafva uppnått den svindlande höjden af 30½ miljarder kr., eller omkring 660 kr. pr individ. Frankrikes statsskuld har från krigets början vuxit från 24 miljarder kr., eller omkring 590 kr. pr individ, och beräknas nu uppgå till en summa af 40½ miljarder, eller drygt 1,000 kr. pr individ. Ryssland hade från början en afsevärdt mycket mindre statsskuld i förhållande till folkmängden än sina båda bundsförvanter, nämligen 17 miljarder kr., eller 103 kr. pr individ. Vid slutet af december skulle den emellertid vara uppe i 36 miljarder, eller omkring 220 kr. pr individ. För centralmakterna är ställningen något gynnsammare. Tysklands gamla statsskuld, inberäknadt särstaternas, utgjorde 18 miljarder kr., eller 276 kr. pr individ. Österrike-Ungerns drygt 14 miljarder, eller 273 är. pr individ. Dessa summor beräknas Economist vid årets slut till resp. 42 och 30 miljarder, eller resp. 635 och 580 kr. pr individ. Till jämförelse må nämnas, att Sveriges statsskuld uppgår till omkring 700 miljoner, eller omkring 125 kr. pr individ.

När man ser dessa svindlande siffror, som representera de europeiska stormakternas beräknade skuldbördor vid årsslutet, måste man ovillkorligen fråga sig, om dylika skulder äro möjliga att förränta, än mer att amortera. Det är nämligen tydligt, att krigets oerhörda offer af människolif måste afsevärdt nedsätta de krigförande makternas förvärfsförmåga säkerligen under längre tidrymd än en generation. Om man t. ex. vänder sig till Frankrike, det land, som efter allt att döma blir mest lidande på kriget med hänsyn till människooffer, så torde dess manliga befolkning mellan 20 och 50 år kunna beräknas till omkring 7 miljoner. Och man beräknar att Frankrikes förlust i döda och invalider till en miljon människor. Detta innebär alltså en minskning i landets arbetsföra manliga befolkning med nära 15 procent, och därtill komma alla dessa hundratusental änkor och faderlösa barn, som skola försörjas. Det blir ett folk, hvars skatteprestationsförmåga är reducerad till omkring 70 procent af den normala, som kommer att få öfvertaga en nära nog fördubblad statsskuld, men hur den bördan skall kunna bäras, har förmodligen ännu ingen statsman kunnat fundera ut.

Nu inställer sig ovillkorligen den frågan: Hvad blir följden, om landets skuldbörda blir så stor, att folket ej förmår bära den? Detsamma som när enskild persons skuldsumma växer honom öfver öronen — bankrutt. Visserligen kan man reda sig en tid med att ideligen taga upp nya lån till de gamlas förräntning och amortering. Men har statsskulden en gång sprungit så i höjden, att ej ens räntorna kunna täckas genom beskattning, är det tydligt, att det snart måste komma en tidpunkt då det ej längre är möjligt att erhålla nya lån. Det är då statsbankrutten kommer. En väsentlig skillnad förefinnes emellertid mellan den enskilde personens bankrutt och statsbankrutten. Vid den förstnämnda äro nämligen fordringsägarnas inträssen så till vida rättsligt skyddade, som hela bankruttörens samlade förmögenhet ställes till borgenärernas disposition, vid den senare suspenderades rätten och fordringsanspråket göres till en rent maktfråga.

Hur som hälst måste den kommande tiden blifva oerhördt påfrästande för Europas statsmakter i finansiellt hänseende. De enormt stegrade statsskulderna skola komma att bereda allt hvad Europa äger af stats- och finansmännasnille de mest oöfvervinneliga svårigheter.

FÖRENTA STATERNA får säkert äfven sin beskärda del af preuseri, om det nu kommer in i krigsleken. Redan nu ropas det på att alla tyskar i U. S. A. skola interneras, för att icke nämna, att en kongressman i kongressen yrkat på Bryans internering, emedan denne varnat amerikanerna för att kasta sig in i krigsäfventyret.

*

Nu är det ett annat ljud i skällan. De imperialistiska tidningarna här i landet — d. v. s. nära nog alla engelskspråkliga tidningar —, som icke nog kunde "skälla ut" Förenta Staterna och president Wilson, emedan de icke voro hågade att i onödan slåss, kunna nu, när Förenta Staterna synes skola indragas i kriget, icke nog berömma dem.

*

Frågan för veckan.

Huru många veckor, dagar, timmar, minuter och sekunder är det kvar till våren?

*

Om Förenta Staterna nu kommer in i kriget — när detta skrifves, har det icke ännu kommit så långt — så finnes det alltid förhoppning om en rättfärdigare fred, under förutsättning att de allierade segra. Förenta Staterna får då ett ord med i laget vid fredsuppgörelsen, och man gissar nog icke fel, om man profeterar, att det landet med president Wilson i spetsen kommer att lägga sig ut för de underkufvade folken och de små nationerna i allmänhet. Men detta torde också bli den enda "krigsvinsten" af Förenta Staternas språng in på arenan.

*

Dagligen inströmma till denna tidning berömmande bref. De komma från när och fjärran, från bekanta och obekanta. Det hör icke till det ovanliga, att berömmet kommer från synnerligen kompetent håll. Så hade Svenska Canada-Tidningens redaktion härom dagen nöjet mottaga bref från filosofie doktor M. O. Malte, Dominion Agrostologist, Ottawa, jämte $4.00 för prenumeration. Dr. Malte afslutade sitt bref som följer:

"Med tillönskan om ett godt nytt år och all den framgång, som Svenska Canada-Tidningen genom sitt orädda uppträdande och manliga hållning i allmänhet gjort sig väl förtjänt af".

*

Kronprinsessan Margareta synes åtnjuta en viss popularitet i Sverige, om man får döma af följande födelsedagsgratulation i "Dagens Nyheter", som ej kan beskyllas för någon större kunglighetsbeundran, af d. 15 jan.:

Hvem är det saluten gäller när från Holmen i dag det smäller, månn' en nyfödd prins eller sessa? — Nej, intetdera af dessa! Hvem odlar vid Sundet rosor och samlar japanska dosor; hvem bär de vackraste hattarne, hvem varder ej funnen bland skrattarne, ej hållor vid vinsaftens floder? Hvem blifver en gång lansens moder och fyller i dag trettiofem år? Thy ropa nu tusende stämmor: Hell Margaret-Norah-Victoria; frid omsväfve Din historia!

*

Det är tur för författaren till detta, att han ej befinner sig i Finland, ty då hade han nog fått krypa i kurran, emedan han ej betitlat H.K.H. Som bekant blef en finsk redaktör nyligen dömd till fängelse för ett dylikt "brott".

*

Kabbarp skildrar i "Arbetet" den kända socialistiske riksdagsmannen Fabian Månsson:

Jag tycker som vanligt bra om Fabian.

Det är en friskus.

Orimlig och tokig på alla sätt och vis.

Men en originell tok.

Och rättfärdiggjord genom tron — den absoluta tron på sina egna hugskott.

Hugskotten växla som ny och nedan.

Men Fabians tro är alltid lika frisk, lika varm, lika dum och saliggörande.

Jag tänker på Fabian därför att jag ser att Polemiken puffar med honom som en af de sina.

Ack, det är ett stort misstag.

Hvarken Fabian eller Lindhagen hör till det kompaniet.

Fabian hör hemma i Gamla testamentet.

Och Lindhagen hör hemma i Nya testamentet.

Fabian är lagen.

Lindhagen är evangelium.

Det är ett par ärans galoscher båda två.

— — — — — — — — — —

Men Thure (Nerman) skall inte tro att man tar Fabian där man släpper honom.

Fabian är en pålitlig gammalliberalistisk frihandlare.

Eljest faller han hit och dit — ett handlöst offer för sina egna hugskott.

En ärans hetsporre — för god för denna världen.

*

Ytterligare några exercisblomster ur Dagens Nyheter:

Kapten N., kallad Laban, anger riktpunkt för sitt kompani:

— Rakt fram tre champignonformade tallar af fallande storlek: tripp, trapp, trull. Från trull, sprid höger tre finger!

Samma kapten, samma uppgift:

— Snedt till vänster, granen där kråkan sitter (i detta ögonblick lyfter kråkan)... mittåt, granen där kråkan satt, sprid höger etc.

Reservofficersaspiranten Thörnkvist, i det civila postexpeditör, räknas icke som något ljushufvud hvarken i det militära eller det postexpeditära. En gång skulle han med en afdelning fördjupa sig i det ädla krigsspelet, men den nya terränglådan vill gäcka hans föresats att gå gå i gängse jargon:

— Hvita gården rakt fram finns, men röda ladan till vänster finns inte, och synliga vägar se vi häller inga.

*

Kapten Fruktansvärd vill en morgon öfverlämna sitt kompani i verkligt tillfredsställande skick:

— Major, tolfte kompaniet, allting fattas utom en läskstånd!

Majoren: — Åt h—e med den också då!

*

I en polemik med ålderman Simpson i Winnipeg har presidenten för "Great War Veterans Association" presterat nedanstående, hvilket vi af en händelse funno i Manitoba Free Press. Af en händelse sade vi och menade, ty Free Press hade tydligen smått skämts öfver "presidenten" och placerat hans opus, satt med ytterst liten stil, långt bort i ett hörn. Vi återge aktstycket på engelska, då vi frukta, att det genom en öfversättning skulle förlora sin ljufva odör:

"I have read your efforts to emulate 'Peter Pan', and I take this opportunity to inform you, that instead of suppressing free speech, it is the Great War Veterans' association and their comrades in the trenches who are making free speech possible just now, but heartily detest the babbling of infants, intoxicated with the imbecility of their own inadvertancy whereby they become impotent in the eyes of the public. We have no blacklist, so apologize for not being able to give you this little bit of notoriety as you have all the qualifications for one. I certainly would never look in the list of awards for bravery or meritorious conduct expecting to find your name thereon. As to boycott, I beg to remind you we are incorporated to provide social welfare, not unsocial warfare like some narrow-minded people who imagine they have all the world's wisdom in their custody. You call us a disgrace. Unless you are talking to yourself I cannot realize how any man could apply that term to men decorated by the King for distinguished conduct. Your only reward would be jail or the asylum.

A. C. HAY."

*

På den religiösa renässansen genom kriget tror tydligen icke den kände och uppskattade författaren Gustaf Hellström, af hvars väl skurna penna S. C. T. kunnat bjuda sina läsare flera alster. Herr Hellström talar med stor auktoritet, då han sedan krigets utbrott vistats i Paris. Han skrifver bl. a. i Dagens Nyheter:

Man kan redan med ganska stor säkerhet påstå att den religiösa renässans man väntat sig som en naturlig följd af kriget uteblifvit. Den dröm som bl. a. en Paul Bourget vid krigets början älskade att drömma: Frankrike ett folk i bön, har ej förverkligats. Troende och icke troende ha fått mera respekt för hvarandra, en respekt för resultatet, för den ökade motståndskraften och den större styrkan, oafsedt hvar kraftkällan befinner sig, i tron på en Gud, man kallar ni eller du, eller i mera geografiskt bestämbara ideal.

Påståendet om den religiösa renässansens uteblifvande kan tyckas stå i den påtagligaste strid med det verkliga förhållandet. Men endast ytligt sedt. Det är visserligen sant att den första krigsmånaden bevittnade en oerhörd stegring i känslolifvet på detta område som på alla andra. Men man bör akta sig att fästa alltför stor betydelse vid en känslovåg som denna, lika litet som man bör tro på det öfvernaturligas ingripande i en nations öden därför att hungrande, törstande och af öfvermänskliga ansträngningar tillintetgjorda soldater under kvällen före slaget vid Marne sågo Jeanne d'Arc rida med eldslågande svärd i skyn längs de franska linjerna.

Med slaget vid Marne sjönk känslovågen också tillbaka. En visit i en kyrka nu och då bevisar ganska godt skillnaden. Erfarenheten från 1870 gaf också samma resultat. Den religiösa känslovågen då som nu var ett fenomen, frambragdt af de nya, oerhörda, okända verkligheter man kallats att möta, inför hvilka ens hjärta skälfde och sökte trygghet hos det mystiska.

Men med segern vid Marne fann fransmannen åter sig själf. I högre grad än någonsin förr sökte han stöd och styrka i de egenskaper som burit honom genom så många hårda öden under en lång historia: det af känslolifvets svängningar orubbade, endast med realiteten räknande intellektet.

N. F. B.

ÖNSKAS

en medelålders kvinna att hushålla för ungkarl på farm i Saskatchewan. God kock! God lön och stadigvarande sysselsättning för rätt person.

Svar jämte uppgifter märkt "Svithiod", lämnas till Svenska Canada-Tidningen, för vidare befordran.

(Feb. 14—21 pd.)

— 16 —

Skandinaver

med någon erfarenhet i bygnadsarbete, erhålla god förtjänst i elevatorbygnad för sommaren, med början den 1 april. Högsta betalning. Skrif till

Forman Sask Co-operative Elevator Co.,

Box 7, Kenaston, Sask.

Svenska Lutherska Canada-konferensens

Bokhandel

i Winnipeg

tillhandahåller alla slags SVENSKA BÖCKER, goda svenska tidningar och tidskrifter, papper och skrifmaterialier.

Vi utfärda äfven Express Money Orders, Ångbåtsbiljetter till de skandinaviska länderna och Marriage Licenses. Prislista på böcker sändes på begäran.

SWEDISH LUTHERAN BOOK DEPARTMENT,

Mabel Tengwald, Mgr.

MINSKA DE HÖGA LEFNADSOMKOSTNADERNA!

Ät mera Fisk

Färsk frusen, saltad eller rökt fisk utgör smaklig näring och ekonomisk föda. Fisk är särskildt ekonomisk föda, då den köpes i kvantitet under vintermånaderna.

Vi sälja nu: —

Saltad sill från Atlanten, per 100 punds tunna,	$6.00
Ansjovis, per 20 punds burk,	$3.50
Lutfisk, 100 punds tunna,	$15.00
Fiskbullar, stora burkar, per styck,	35c.
Fiskbullar, små burkar, per styck,	25c.

Eftersänd prislista på frusen, saltad och rökt fisk.

The Consumers' Fish Co.

WINNIPEG, MAN.